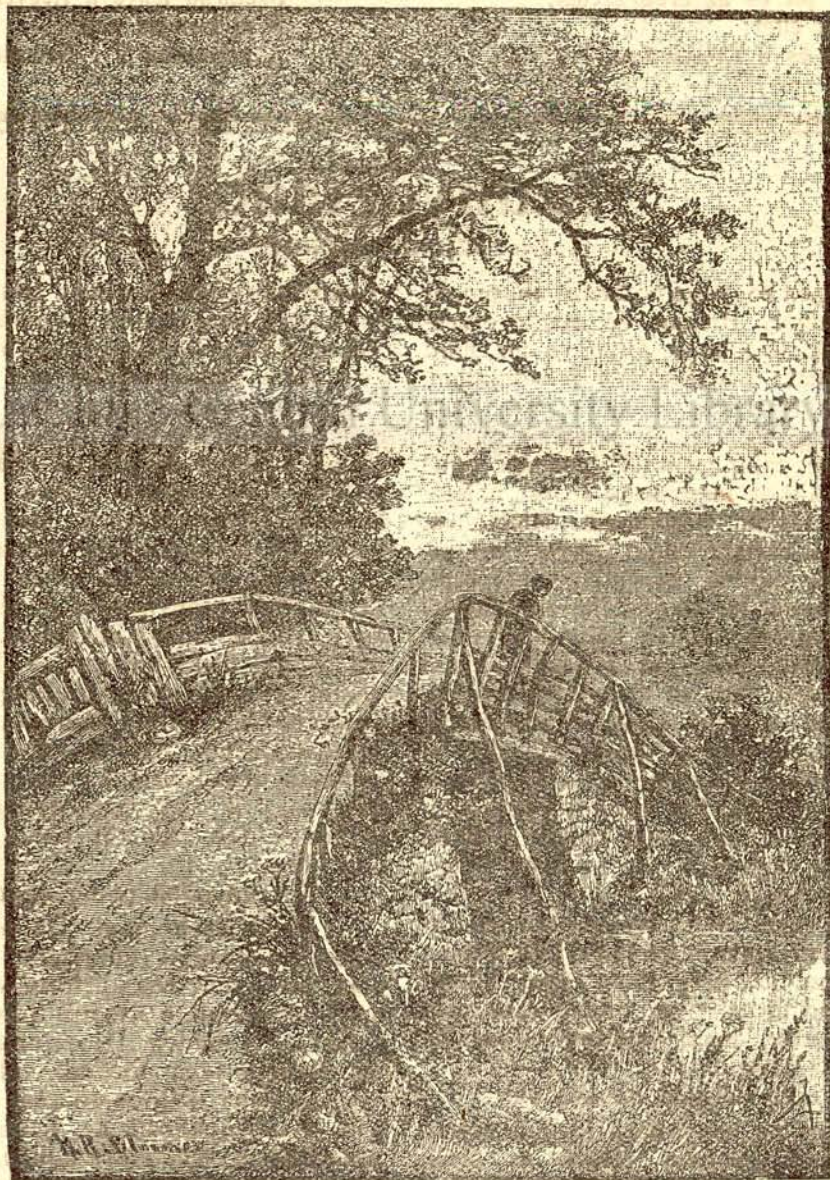

CIMBORA

JÓ GYERMEKEK KÉPES HETILAPJA.

Főszerkesztő: BENEDEK ELEK

AZ ÖREG HID.

Ki tudná azt, ez öreg hid alatt
Szép csendesen hány vízcsepp elhaladt? . .

HISZEKEGY.

— Irta: SZENTIMREI JENŐ. —

Hiszek tebbenned, Uram Isten,
Élek a bizó gyermekhitben:
Hiszem szomorú, sápadt fiadat,
Aki megroskadott a kereszt alatt
S feltámadott
A szivekben s a Szeretetben.

Hiszem őket, a nagyokat,
Kik megharcolták harcukat,
S a máglyát, melyen ők elégték.
Hiszem a jót és az örök szépet,
S az örök életet:
Szivekben és a Szeretetben.

(Budapest, 1920.)

Gyülölök mindent, ami álnok,
A rútát, gonoszat, csalárdot,
Hiszek a kézben, mely lesujtva
Hivalkodókra s lázadókra,
Békét terem
Szivekben és a Szeretetben.

Hiszek benne, ki eljövendő,
Hiszem, akárki is legyen.
Hiszem, hogy még egy új nap feljő,
Szétárad fénye a Hegyen,
S új meleget kelt:
A szivekben s a Szeretetben.

Szúnyogtánc.

— Irta: SZONDY GYÖRGY. —

A nyugati égen ragyogó rózsaszínnel pingál a hanyatló napsugár. Halkan és szinte észrevétlenül közeledik az alkony. Olyan a víz, mint az olvasztott ezüst: ragyogó és mozdulatlan. Köröskörül mélységes, templomi csönd. Csak néha lejt végig egy-egy sóhaj a nádas fölött; az is olyan enyhe, mint az alvó gyermek nyugodt pihegése. Akkor megzizzen itt-ott a barnafejű rengeteg. Hajlik, hajladozik. Hullámoz, mint a tenger. A hullám vonul, folyik; ott pihen el a láthatár ködös peremén, ahol fejedelmi biborban omlik az alkony lilaszínű fátylai közé a vérző napgolyó. Onnan hangokat is hoz néha a szellő: vadkacsák hancuroznak valami nyílt víztükör felett. Itt, az öreg fűzfa körül még nem mozdul semmi. Csak a molnárkák korcsolyáznak nesztelenül a vizen. De akit én várok, az még késik. Szembe vélem, azon a hatalmas, kiszáradt tölgyfán szokott pedig éjszakázni. Hogy ki, azt még nem tudom. Valami előkelőbb nappali ragadozó; de az öreg halász sem tudja, héja-e vagy más?

Most tehát várni kell. Nyugodtan és türelmesen, bár nem épen kényelmes helyzetben. Mert a leshelyem az öreg fűzfa ágai között van. Alattam, körülöttem víz. Innen csak csónakon szabadulhatok, majd holdfeljöttkor, ha visszajő értem az öreg.

Ami pedig még nagyon messze van.

Bár ilyenkor, ha hanyatlóra fordult már a nappal, csodálatos gyorsan telnek az órák. Ahogy összecsapnak a felhők a napgolyó fölött, mintha apró páragomolyokat eregetne valami láthatatlan, óriás pipa a nádasból a vízre. Itt is egy, ott is egy. Némelyik szétfolyik, eltűnik megint, jó másik a helyébe, egyre többen és egyre sűrűbben. Egyesülnek, összeülekeznek. A fehér helyett halvány, áttetsző szürkés kék

ruhába öltöznek. Sorfalat állnak a part szélén és lassan, hangtalanul nyomulnak rá a vízre. Vékony, finom ködfátyol borít be alattam mindent.

Es a köddel együtt élet is költözik a fűzfám köré. Mintha maga a köd elevenedett volna meg. Züi-züi-züi-i-i — cérnaszál hangocskák sirnak a fülem mögött. A szúnyogok. Hirtelen jöttek — és milyen sokan vannak! Két kéz kevés a távortartásukra, kivált, hogy zajt sem igen szabad ütnöm. Jó volna most rágyújtani — noha ilyen tömeg ellen egy árva szivar füstje csak annyi, mint a jégesőnek a viharágyu. Hiába minden küzdelem. Pár pillanat alatt valósággal birtokba vesznek. Még a bőrlábszárvédőn is egész sereg próbálgatja a töreit. Szerencsére hiába. De a nadrágszövetet könnyedén keresztülfurják. Ördög vigye azt a héját, már szívesen itthagynám, ha lehetne. Legalább jönne hát; vagy ő, vagy a holdvilág. A holdvilággal a csónak. De csak két réce vág nagy zajjal a nád közé.

A szúnyogok pedig egyre szaporodnak.

Jó kicsinek lenni. Ha elefánt, vagy csak macska nagyságu szúnyogok kineznek az embert, bizonyára rég kiirtotta volna őket. Amint-hogy elpusztult a kezétől jóformán egy szálig a farkas, a medve. De ezzel az aprósággal nem bir. Nem is igen törődik vele, merthogy szúnyogcsipésbe még senki sem halt bele. Legföljebb ujabban kezdik az irtóhadjáratot hirdetni Amerikában, Németországban, mióta a mocsárláz terjesztésében bűnsnek találtatott. Hanem úgy látszik, nem nagy sikere van a harcnak. Legalább Németországban, ahol a megfigyelések szerint az utóbbi években még több a szúnyog, mint azelőtt.

Pedig ott komolyan fogták meg a dolgot. Lecsapolták a vadvizeket, ahol a petéit lerakja.

Rendőrileg kötelezték a lakókat, hogy a pincék falait tél elején fáklyával pörköljék le. Ott húzódnak meg téli szállásra a szunyog-generációk őszi csemetéi.

Nálunk még messze vagyunk ettől. A tudósok közül is alig foglalkozik valaki a szunyoggal. A maiak közül talán Kertész Kálmán, a Nemzeti Múzeum nemrég elhunyt tudós-őre volt az egyetlen. Ő írta le a nálunk élő szunyogfajokat. Összesen se sok van; jó néhány lehet még, amiről nem tudunk. Mert nem könnyű mesterség a szunyogyűjtés. Ha letörük a lába vagy a tapogatója, nem érünk vele semmit. Csak azokból lehet megmondani, hogy miféle?

Ezek itt körülöttem és rajtam bizonyosan mind egyfélék. Mind a dalos szunyogok közül valók. Csak erről mondja a „Magyar Birodalom Állatvilága“, hogy mindenütt közönséges. Bizony az. Bár jóval ritkább volna!

Azt is bizonyosan tudom, hogy egyetlenegy him sincs a kinzóim között. Azok sokkal derekabb legények, semhogy másnak a vérét szomjaznák. Beérik a növények édes nedvével is. Azt szopogatják naphosszat. Jó meleg napokon aztán táncra perdülnek. Mint valami fátyol, lebegnek egy helyben, egy tömegben, fák, bokrok fölött. A gazda, ha aratás idején látja a szunyogtáncot, megőrül neki. Jó időt jelent az aratásra.

Ezek az ádáz, vérszopó nőstények nem foglalkoznak időjósással. Ezek csak vért szomjuhozna, csak eret vágni szeretnének. Ehez értenek. Ha világosabb volna, a szurások árán legalább elgyönyörködném véres munkájukban. Mert érdekes látvány az. Valóságos fegyvertárat hordanak magukkal. A két, hosszúra nyúlt, kemény ajkuk, a felső meg az alsó ajak a tok, abban vannak a szuró szerszámaik. Négy finom, hosszú tű, és egy hegyes sörte.

Züi, züi – mire elhallgat a sirásuk, már át is szurták a bőrdet. Akkor összecsapják a szerszámtokot, az alsó meg a felső ajkat: csinos csövecske lesz belőle, azon szivattyúzzák a vért. Ha észreveszed, odacsapsz, még rosszabb. Szétmázolódik az egész szunyog. Beletörik a szívócső a sebbe, még erősebben éget, még gonoszabban viszket. Pedig, ha vakargatjuk, hetekig sem mulik el a nyoma. Szalmiákszeszt szoktak ellene ajánlani, bárhogy az sem sokat használ. Azért én is hoztam magammal, de szerencsésen a csónakban felejtettem.

Csak jönne már az a héja!

Bezeg ebből nincs olyan sok, mint a szunyogból. Ellensége pedig nem igen van több, mint annak. De a héja-mama beéri évenként két tojással, míg szunyog-mama 300-at is rak egyszerre és négy hét múlva már a leányai is ezt csinálják.

Elgondolni is rossz, mi lenne akkor, ha minden gyermeke életben maradna! Késő nyá-

ron egyetlen szunyog-dédmama halálát 84 millió ük-ük unokája siratná!

Szerencse, hogy sok elpusztul közülök. A legtöbb még kora gyermekségében, mert a mamájuk nem sokat gondol velük. Egyszerűen lerakja a petéit valami állóvizre, jó sokat egytömegben, kis tutaj- vagy lepényalakban egymás mellé ragasztva. Egy-egy pete olyan, mint a vadászpuska töltése. A kis szunyogfióka azon a végén buvik ki belőle, amelyik a vízbe merül. Ha valaki megfordítja azt a kis lepényt, amivé a peték összetapadtak, akkor a kikelő fiókák nem bírnak a vízbe jutni, elpusztulnak. Mert a szunyogpetéből nem kél ki szárnyas szunyog. Gyerekkorában a vízben él a szunyog-népség. Hogy föl ne borulhasson a pete-lepény, a közepén egy kissé bemélyed. Olyan, mint egy tányér. Így nem borithatják föl a mocsártó apró hullámai. Azért is rakja a szunyog ilyen helyre a petéit, nem folyóvizekbe. Megelégszik még az esővizes hóddal is.

A petéből furcsa kis szunyog-gyerekek, lárvák bujnak ki, bele egyenesen a vízbe. Sok helyen esőviz kukacnak hívják őket: a legtöbb ember nem is gyanítja, hogy szunyog lesz belőlük. Hosszu testük van, nagy busa fejük. Korhadó levél, törmelék a táplálékuk. Fejjel lefelé szoktak feljönni a víz színére, ha megrázkódik lépteinktől a víz, gyorsan a mélységbe tűnnek megint. De csak rövid ideig bírják ki ott alant. Csak fölvergődnek ismét és kidugják testük végét a vízből, lélekeznek. A hosszú „farkincájuk“ végén van a lélekezőszervük nyílása. Egy csomó szőr csillagalakban fogja körül. Ha a víz alá merülnek, ezek elzárják a nyílást.

A lélekezésük módja megkönnyíti a pusztításukat. Ezt is az amerikaiak találták ki, ahol egy szunyogfaj a sárgalázt terjesztette. Petróleumot öntöttek a pocsolják tetejére, amikben a szunyoglárvák éltek. Nem sokat, egy esővizes kádra elég egy-két csöppnyi. A petróleum vékony hártával vonja be a víz színét; amikor a szunyoglárva lélekezni akar és kidugja testét a vízből, a petróleum betömi a lélekezőnyílást, a levegő nem bír behatolni. Megfullad a szunyog-csemete. A mi katonáink is használták ezt a módszert Albániában meg az orosz mocsarak között.

Háromszor is kinövi a ruháját ez a fejjel lefelé uszó kis lárva, míg eléri a teljes nagyságát. Mire negyedszer is behalzik a köntösébe, már más alakban buvik ki belőle. Akkor már nem fejjel lefelé uszkál többé. A nagy feje fölülre kerül, még két jókora füle is van. Az alakja legalább olyan, a valóságban ezek a lélekező szervei. Most a torán vannak, azért kell uszáskor a tor hátának lenni fölül, meg még valamiért. Mert ugy tiz nap múlva ebből a ruhából is kinő. De ezt már mint kész szunyog hagyja el. Ha fejjel lefelé uszkálna, akkor a szunyog a vízbe pottyanna, mikor kimászik. Pedig most már megfulladna ott, mert a kész

szunyog többé nem bir a vízben lélekezni. Így meg kényelmesen fölkapaszkodhatik valami levélre, ott piheni ki magát és szárítgatja a ruháját egy kissé. Aztán elindul a többi szunyog után.

Itt a vízben, gyerekkorukban pusztul el a legtöbb belőlük. Irtoztatják őket a halak, a békák, meg a szitakötő marcona lárvája. A csibor és a csikbogár-lárva, sőt a csikbogár is. Sok más, hussal élő vizilakó. A napsugár is segít nekik: kiszáritja a pocsolókat. Az ember is így próbálja őket végkép kipusztítani.

A kész szunyognak kevés az ellensége. A fecske ugyan nagyban vadászik rá, de nem férhet hozzájuk egy könnyen az ágak, bokrok, fűszálak közé, ahol szunyogék nappal meghúzódznak. Ott háborítatlanul szendereghetnek estig. Akkor elindulnak vadászatra. Ezek az enyémek bezzeg jól jártak. Ugy teleszívták magukat, hogy egy hétre elég lesz nekik. De még nekem is.

Szerencse, hogy legalább ártatlan szunyogok. Nem a veszedelmes fajtából valók, ame-

lyiknek a csipésétől mocsárlázt kaphat az ember. Az a fajta elég ritka nálunk és nem kell okvetlenül tudósnak lenni, hogy ráismerjünk. Az, ha leszáll, ferdén fölfelé tartja a potrohát; a mi szunyogunk mindig párhuzamosan avval, amin ül.

Persze, ezt most csak föltételezem az „én” szunyogjaimról. Nem láthatom őket, mert sötét van. Ámbár... Végre, végre! Ott tul a nagy tölgyfán derengő, ezüstös fény ömlik el a nádas fölött. Holdfény. Pár perc mulva itt lesz a csónak – és a szalmiákszesz. Még egyszer megpróbálom: hátha most segít?... Csak az bosszant, hogy a héját meg hiába vártam!

(Kraszna.)

**INGYEN CIMBORÁT,
INGYEN KÖNYVET ::**

küld Nektek a kiadóbácsit, ha előfizetőket szereztek. –
Olvasátok el a boríték hátsó belső oldalán levő felhívást!

Mese az arany mozsárról.

– Apró unokáinak meséli Elek nagyapó. –

Hol volt, hol nem volt, se nem igen mesze, se nem igen közel, volt egyszer egy szegény ember. Egy kicsi házikója volt ennek a szegény embernek, egyebe semmi, de semmi, bizony szegény volt, mint a templom egere, még annál is szegényebb.

Mit mondok, hogy a házikónál nem volt egyebe! Dehogyan nem! Volt neki egy lánya, de olyan okos, hogy elég lett volna az okossága hét falunak, elég hetvenhétnek is. Azt mondja egyszer az az okos lány:

– Valamit mondanék magának, édös apám.

– Mondjad, lányom, mondjad.

– Menjen el a királyhoz s kérjen tőle egy darabocská földet. Hallottam, hogy jó szive van, hátha adna.

– Igazad van, mondta a szegény ember, én bizony, egy életem, egy halálom, meg is próbálom.

Bizony, ha megpróbálta, ezt nagyon jól cselekedte, mert a király nemcsak földet adott neki, de ökröt is, ekét is, mert mit ér a föld, ha sem ökör, sem eke nincs hozzá?

Mindjárt másnap bele is álltak a földbe. A szegény ember fogta az ekeszarvát, a leány meg biztatgatta az ökröket, s hát Uram, Teremtőm, kettőt-hármat sem fordulnak, az ekevas egy aranymozsarat billentett ki a földből. Nézték, forgatták, vizsgálták erről, arról, jobbról, balról a mozsarat, de hiszen nézhették, vizsgálhatták: arany volt az, szinarany.

– No, mondja a szegény ember, amikor jól kicsudálkozta magát, ezt a mozsarat elvi-

szem a királynak. Ő adta a földet, úgy illendő hát, hogy a mozsarat neki adjam.

– Már pedig, – mondta a leány – jobb lesz, ha itthon marad kigyelmed s hallgatunk a mozsárról.

– Mért hallgassunk? Nem loptuk. Igaz-e?

– Igaz, igaz, de a mozsárnak nincs meg az ütője, s meglássa kigyelmed, hogy még bajba kerül kigyelmed e miatt!

De beszélhetett a lány, a szegény ember még az nap elvitte a mozsarat a királyhoz. Bezzeg, hogy igaza volt a leánynak: A király, ahogy a mozsarat megnézte, egyszeribe azt kérdezte: Hát az ütője hol van?

– Csak a mozsarat találtam, felséges királyom, nem volt ütő benne, sem mellette.

– Az lehetetlen! A mozsár mellett ütőnek is kellett lennie. Még ma ide teremtsd! – parancsolta a király.

Hiába esküdözött a szegény ember, a király nem hitt a szavának, egyszeribe tömlöcbe záratta s ugyan erősen meghagyta a strázsáknak, hogy jól vigyázzanak, mert amíg az ütő elé nem kerül, a tömlöcből ki nem eresztí a szegény embert.

No, szegény ember, őt bizony bezárták a tömlöcbe s ott éjjel-nappal sóhajtozott, kesergett: Istenem, Istenem, mért is nem hallgattam a lányom szavára!

Hát csak telt, mult az idő, a szegény ember szüntelen azt hajtogatta, hogy mért nem hallgatott a leányára. Addig s addig sóhajtozott, keser-

gett, hogy az inas, aki száraz kenyeret villogatott neki, jelentette a királynak, hogy mit hallott.

Egyéb sem kellett a királynak, egyszerűen felhozatta a tömlőből a szegény embert.

– Miért sóhajtozol folyton, hogy bárcsak a lányodra hallgattál volna? – kérdezte a király. Hadd hallom, mit mondott?

– Azt, felséges királyom, hogy ne hozzam el a mozsarat, mert akkor az ütőt is keresi majd rajtam felséged, pedig bizony mondom, nem volt ütő a mozsár mellett.

– No, mondta a király, okos lány lehet a te lányod. Eredj haza Isten hírével s egyszerűen küld ide őt.

Hazamegy a szegény ember nagy örömmel, mondja a lányának, hogy mit parancsolt a király. Nosza, ment is a leány, de mindjárt, nagy bátran felment a palotába, köszönt a királynak illendően s még meg is kérdezte: Hogy van, hogy szógál az egészsége, felséges királyom?

– Szógál, ahogy szógál, mondá a király, de én egyébről hivatalak ide téged, nem azért, hogy az egészségem felől tudakozódjál. Azt hallottam, hogy igen okos leány vagy s szeretném tudni, igaz-e. No, most nyisd ki jól a füledet. Ha végbehajtod, amit mondok, itt a kezem, nem disznóláb, feleségül veszek.

– Hát csak mondja, felséges királyom. Olyat nem tud mondani, hogy én azt végbe ne vigyem.

– No, jó. Eredj most haza, aztán jere is vissza mindjárt. De úgy jere, hogy fel se légy öltözve s meztelen se légy. Gyalog se jöjj, kocsin se jöjj, semmiféle állatra fel ne ülj s mégis jöjj. Aztán: uton se járj, de ut mellett se. Megértted-e?

– Meg én, felséges királyom.

Azzal ment is a lány haza, ott levetette minden ruháját, tehát nem volt felöltözve; belecsongolyodott egy nagy hálóba, tehát nem volt meztelen. Vett egy szamarat, a hálót annak a farkához kötötte, így vonszoltatta magát, tehát nem ment sem kocsin, sem gyalog, sem semmiféle állaton s mégis ment. A szamarat beleállította egy kerékvágásba, abban haladt a szamar, tehát nem járt sem az uton, sem az ut mellett.

Hej, ámult-bámult a király, amikor a leány megérkezett.

– No te leány, mondta lelkes szóval – végbevitted az akaratomat, én sem másolom meg a szavamat s még ma megtartjuk a lakodalmat.

Meg is tartották s éltek vigan, édesen, mint a gilice madár.

Telt, mult az idő, egyszer a király, mit gondolt, mit nem – nem egyebet egy nagy semminél – lóra pattant, kilovagolt a városba, de alig hogy kilépett a kapun, megállította a lovát, mert látja s hallja, hogy két paraszt ember rettentően veszekedik, vikatálódik. Azon veszekedtek, vikatálódtak, hogy az egyik parasztnak a csikója lefeküdt a másik parasztnak az ökre mellé, s az a paraszt mind azt erősítette, hogy övé a csikó. No, éppen jókor járt erre a király,

mindjárt hozzá fordultak: tegyen igazságot. Mit gondolt, mit nem a király – bizony mondom, nem egyebet egy nagy semminél – a csikót annak a parasztnak ítélte, amelyiknek az ökre mellett hevert, s azzal tovább lovagolt. Hanem a csikó igazi gazdája nem hagyta ám annyiba. Hallotta, hogy a királyné paraszt-ember leánya s jó szívvvel van a szegény emberhez, nosza, fölment hozzá s elkeseregte, hogy mely nagy igazságtalanság történt vele.

Mondta a királyné:

– Ha megfogadod, hogy el nem árulsz, adok neked egy jó tanácsot. Holnap jókor reggel, amikor a király kilovagol a katonákhoz, ülj le az ut szélén egy hálóval s tégy úgy, mintha halásznál. A király, majd megkérdezi, hogy mit csinálsz s te feleld rá azt, amit én mondok.

De hogy mit mondott, bezzeg nem árulom el nektek, mert hiszen, megtudjátok mindjárt.

Hát a paraszt jókor reggel kiült az ut szélére a hálóval, azt az ut közepére betartotta s emelgette, mintha igazán halászna. Bezzeg, hogy megállt a király, amikor ezt a bolond dolgot meglátta s kérdezte:

– Mit csinálsz, te szegény ember?

– Halászok, felséges királyom.

– Hogy fogsz itt halat, hisz nincs itt víz, te bódogtalan.

Felelt a paraszt ember:

– Hát bizony, felséges királyom, ahogy az ökörnek lehet csikója, úgy az uton is lehet halat fogni.

Szeget ütött a királynak a fejébe ez az felelet, mindjárt sejtette, hogy erre az ő felesége tanította ki a parasztot. De hiába vallatta, a paraszt folyton csak azt felelte, hogy maga eszítől találta ki.

– Hiszen, mindjárt megmondod te az igazat! – kiáltotta a király szörnyű haraggal. Egyszeribe lekapatta a parasztot a husz körméről, s olyan huszonötöt vágatott rá olvasatlan, hogy a szegény paraszt az eget is bőgőnek nézte. Végre is bevallotta, hogy a királyné tanította ki.

Hej, megfordult a király, haza vágatott s rátámad a feleségére: hogy mert az ő háta mögött annak a parasztnak tanácsot adni? Hogy meri őt kicsufolni. – No, mondta, mehetsz, ahonét jöttél, haza az apádhoz, nem maradsz többet velem egy sós s egy kenyeren.

Sirt, ritt a királyné, s mert sirás-rivás nem használt, arra kérte a királyt, hogy bár csak egyszer még együtt ebédeljenek s aztán vihesse magával, ami neki legkedvesebb. No, ebbe bele is egyezett a király, mert szó, ami szó, szerette a feleségét. Hiszen, a királynénak sem kellett egyéb, álomitalt töltött a király poharába, az egy huzásra ki is itta, hamarosan be is koppant a szeme s aludt, mint a bunda. Akkor a királyné aranyos hintóba befogatott hat paripát, a királyt szép gyengén az asztal mellől felemeltette, a hintóba belefektette, úgy vitte haza, az apja házához; ott meg jó puha ágyat vetett neki,

beléfejtette s várta, mikor ébred fel. Hát este felé fel is ébredt a király, körülnézett, ámult, bámult, csudálkozott s kérði: ugyan bizony, hol vagyok?

Felelt a királyné:

— Te bizony, lelkem uram, itt vagy az apám házában.

— Hogy mertél idehozni? — förmedt rá a király?

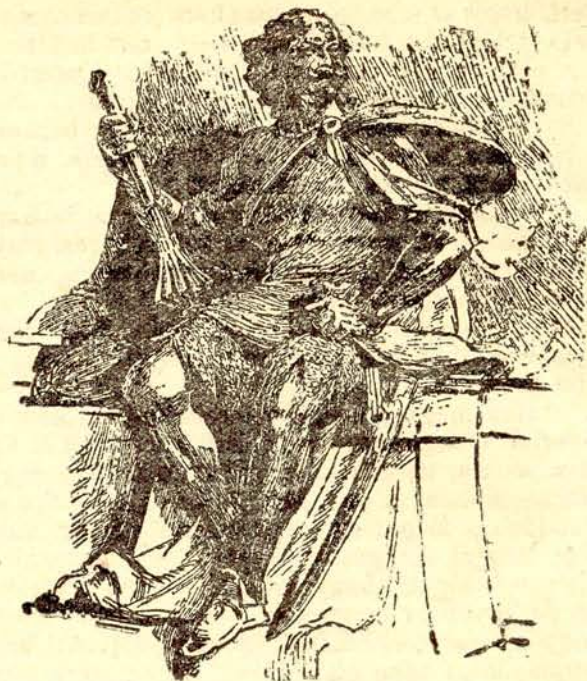
— Hát nem engedted meg, hogy magammal hozzam, ami nekem legkedvesebb? — kérdezte a királyné. Te vagy nekem a legkedvesebb, hát elhoztalak téged.

Tetszett a királynak ez a beszéd, hogy még a könnye is kicsordult belé. Azt mondta: No de most ásó, kapa s a nagy harang választ el egymástól, lelkem feleségem!

Egyszeribe eléállott a hat lovas hintó, beleültek, hazamentek s volt otthon aztán dinomdánom, hét nap s hét éjjel tartott a vigasság — ez az igazság.

Aki nem hiszi, járjon utána.

(Kisbaczon.)

TOLDI

Arany János budapesti szobrának mellék alakja.

Ez volt ám az ember, ha kellett, a gáton!

Nem terem ma párja hetedhét országon.

Ha most feltámadna, s eljönne közéték,

Minden dolgát szemfényvesztésnek hinnétek.

Arany János.

Tamás érdeklődik.

(Beszélgetés a lovagokról és a keresztes háborúkról.)

Tamás: Egyik történeti könyvedben egy középkori lovagot láttam lefestve. Tetőtől-talpig vasba volt öltözve. El sem tudom képzelni, hogyan mozoghatott egy ilyen harcos. Ha megmozdult, megzördült rajta a páncél. Ha lehajolt, nehéz volt felemelkedni.

Apa: Bizony nem volt kényelmes viselet! Mikor beszélni kezdte, már megijedtem, hogy ilyen kis felszerelést szeretnél beszerezni. Csinos volnál benne, de azt hiszem, nem volna kedved fogócskát játszani. Azért nem volt olyan nehéz a felszerelés, hogy 20--25 kilónál nagyobb lett volna a súlya. Ezt a súlyt is elég hurcolni. Nehéz és nagyon kényelmetlen. A finom láncszemekből álló páncéling még tűrhető, de a nagy ércsisak már nyomja a fejet. Igaz, hogy alatta viseltek valami posztófényt, hogy az érc ne sértse a bőrt. Elöl nyitva volt a szemtől az állig. Csatában azonban leeresztettek egy kis rostélyt, amelyen a levegő számára nyílást hagytak. A nyílás nem volt elég nagy és a lélegzés meglehetősen kellemetlen volt. Hagyhattak volna nagyobb nyílást, de akkor könnyebben megse-

Csehszlovákiai előfizetőinkhez!

A Cibora kiadóhivatalának Csehszlovákiában a Szlovák Általános Hitelbank kosicei fiókjánál van számlája, amely számla javára az előfizetési díjakat cseh koronában az alábbi pénzintézeteknél lehet befizetni:

Beregsas: Beregmegyei Gazdasági Bank r.-t.

Helmece: Bodrogközi Bank r.-t.

Hlohovec: Galgóczi Hitelintézet.

Illava: Illavai Hitelbank.

Lucenec: Nógrádmegyei Népbank.

Michalovce: Nagymihály kereskedelmi és hitelbank r.-t.

Mukacevo: Beregmunkácsi bank r.-t.

Nitra: Nyitrai Takarékbank r.-t.

Nove-Mesto: Első Vágújhelyi Bank r.-t.

Nove-Zámky: Ersekújvári Népbank r.-t.

Presov: Eperjesi Bankegyelet.

Roznava: Rozsnyói Bank r.-t.

Sevljus: Nagyszöllősi Hitelintézet.

Sp. Nova-Ves: Szepes-Iglói Hitelbank r.-t.

Trencin: Trencsényi Hitelbank r.-t.

Trnava: Nagyszombati Első Bank r.-t.

Velke-Kapusany: Nagykaposi Hitelbank r.-t.

besülhettek volna. A törekvés az volt, hogy az öltözet teljesen fedje a testet és védelmezze. A rostélyt csak harc közben szokták lezárni. A lábszárt, a láb lejtét, a nyakat és a vállat még külön is befőték. Mindezzel nem elégedett meg a lovag, hanem nagy pajzsot is tartott kezében. Ezek a dolgok mind védelemre szolgáltak! Támadó fegyvere a kard és a lándzsa volt. Ezeket tekintették a legnemesebb, igazi lovaghoz illő fegyvereknek.

Tamás: Az ilyen ruhába öltözött ember nem gyalogolhatott. A járásban akadályozta a ránehézedő suly. Ha lóra ült, a ló sem bírta sokáig. Az is eszembe jut, hogy melegebb vidéken, napsütés alkalmával, szörnyen megizzadhatott a lovag. Vasöltözete magába szivta a nap melegét és úgy égethette, mintha forró kályha ért volna a testéhez.

Apa: Bizony gyalogolni nem nagyon tudott a lovag! Ilyen öltözetben az lehetetlen. Lóháton járt. Jó lovat kellett tartania, mert a ló nemcsak őt vitte nehéz öltözetében, hanem a lónak is volt sodronypáncélja. A ló kiegészítő része volt a lovagnak, nélküle levethette fényes ércruháját. Hosszu utat így sem mehetett egyfolytában a lovas. Különösen meleg vidékeken nem. Ha folyóhoz értek, jól esett mindkettőjüknek a fürdés.

Tamás: Kikből lettek a lovagok?

Apa: A gazdag nemesek gyermekeiből. Közönséges ember gyermeke nem kerülhetett a lovagok közé. Már gyermekkorukban tanítani kezdték a nemes urak gyermekeit. Ne féltsd őket és ne sajnáld! A tanulás miatt nem sokat szenvedtek. A hittanon kívül alig tanították őket valamire a tanító-mesterek. Illetőleg mégis tanították másra is. Arra tudniillik, hogyan kell viselkedni egy nemes urfiának. Azonkívül természetesen megtanították lovagolni, vívni, futni, ugrani, célba dobni és lőni. Az előkészítés héttől tizenkét éves korig tartott. Ha ügyetlen volt ezekben a dolgokban a nemes urfi, rendszeren papnak nevelték. Ha ügyesnek bizonyult, beadták egy előkelő ur udvarába apródnak. Ezek a nemes ur körül szolgálatot teljesítettek. A nemes ur velük járt-kelt. Emlékszel-e arra, amikor Arany János Toldiját felolvastam neked? Toldi György negyvened magával jött le Budáról ősi birtokára. Ugy-e 39 apródja volt? Némelyik nagyurnak még több is volt. Az apródnak jó dolga volt, tovább gyakorolta magát a lovaglásban, vívásban, eljárt urával a harci játékokba és néha a csatákba is. Tanulni bizony keveset tanult ezután is. Mikor eljött az ideje, nagy szer-tartások között lovaggá avatták. Néha maga a király, legtöbbször egy királyi megbízott. Ettől kezdve esküje szerint köteles volt védelmezni az elnyomottakat és gyöngéket. Köteles volt védelmezni első sorban az egyházat.

Egyes lovagok rendekbe csoportosultak. A történelemből már ismered a német lovagrendet és a templomosok rendjét. Ezek olyanok

voltak mint a szerzetesek. A régi szerzetesek imával, prédikációval védelmezték az egyházat és terjesztették Krisztus tanításait, a lovagrend tagjai fegyverrel. Eleinte szegények voltak, később óriási vagyon került a kezükbe, mert a királyok és a nagy urak sok adományt adtak nekik. Vissza is éltek a hatalmukkal. Amikor az egyik magyar királytól Erdélyben megkapták azt a területet, amelyen most szászok laknak, el akarták birtokukat szakítani Magyarországtól. Ekkor kergették ki a magyar királyok a német lovagrendet az országból. A mai Poroszországban alapítottak maguknak országot. A templomosok talán még hatalmasabbak egy időben a német lovagrendnél is.

Tamás: Azt olvastam, hogy egyes lovagok egyedül, vagy kisebb csoportokban is elindultak kalandozni.

Apa: Ez lett volna neked való élet. Egy jó lovon hű fegyverhordozóval megindultál volna. Csak úgy zörgött volna rajtad a sok fegyver. Azt hiszem azonban, hogy hamarosan annyira kifáradtál volna, hogy fel se tudtad volna emelni a fegyveredet. Hű fegyverhordozód leemelt volna a lóról és kihámozott volna a sok páncélból. De nem tréfálok, mert látom, hogy haragszol. Tagadhatatlan, hogy érdekes élet lehetett. Országot-ország után bejárt a lovag, egy kis verekedni való mindenütt akadt. Az egyházat mindenütt lehetett védeni, de a főcél mégis az volt, hogy eljusson a Szentföldre és ott harcolhasson a hitetlenek ellen. Hitetleneknek ebben az időben a keresztények a mohamedánokat hívták. Azok sem maradtak adósok és természetesen ők is hitetleneknek tartották Krisztus követőit. A mohamedánok ellen folytatott harcokban nagy szerepük volt a lovagoknak.

Tamás: Tulajdonképpen mi volt az oka a keresztes háborúknak? Bizonyára nagyon fontos ok volt az, ami rávett 100 meg 100 ezer embert, hogy elhagyja hazáját és harcba induljon ismeretlen ellenség ellen. Ma nem lehetne Európa népeit közös vállalkozásra rábeszélni.

Apa: Egy ilyen fontos eseménynek mindig több oka van. Talán nem is látjuk ma mindeniket. A legfontosabb volt a rendkívül erős vallásos érzés. Az emberek nem tudták eltűrni, hogy Krisztus szenvedéseinek helye hitetlenek kezében legyen. Hírek érkeztek arról, hogy a Szentföldre zarándoklókat a mohamedánok kínozzák. Ez már magában sok vallásos embert megmozdított. Hire jött annak is, hogy a mohamedánok nem maradnak nyugodtan birodalmukban, hanem folyton terjeszkednek, még pedig nyugat felé. A keresztény világot félelem fogta el. Ismeretlen ellenség fenyegette. Ez az ismeretlen veszély alkalmas volt arra, hogy ismét sokan fegyvert fogjanak a veszély megelőzésére.

De legnagyobb hatással lehetett a római pápa felszólítása. Teljes bünbocsánatot hirdetett azoknak, akik részt vesznek a harcokban, vagy onukat az egyház védelme alá helyezte és

átokkal fenyegette azokat, akik másoknak fegyverbe lépését megakadályozzák. Ez az átokkal való fenyegetőzés főleg a fejedelmeknek és nagybirtokosoknak szólt. Őket kellett megfenyegetni, mert nem szívesen nézték, hogy jobbágyaik elhagyják a földeket és mellükre tűzik a vörös keresztet. A szegény jobbágyoknak olyan rossz volt ebben a korban a helyzetük, hogy örömmel menekültek a földesuri hatóság alól, hiszen kalandos élet, zsákmány és teljes bünbocsánat csalogatta őket. A pápaság szövetekezett a népekkel és nem teljesen ok nélkül riadtak meg az urak, amikor a sok felfegyverzett jobbágyot maguk előtt látták.

Az első kereszties háborút II. Orbán pápa indította Szent László halálakor, az utolsót IV. Orbán IV. Béla király idejében. IV. Orbán pápának királyunkhoz intézett leveléből látjuk, hogy a pápaság az elnyomott néppel tart a fejedelmek és nagyurak ellen. Többek között az van a levélben, hogy minden ember egyformán születik és ugyanazon ég alatt ugyanazt a levegőt szivja. Az Isten nem tesz különbséget nagy és kicsiny, szabad és szolga közt; az Isten előtt nincs személykülömbőség. Gondolhatod, hogy a fejedelmeknek és a nagyuraknak nem hangzottak kellemesen az ilyen szavak. De a kereszties háborukban ők is résztvettek. Ha kivonták volna magukat, nagy bajuk lett volna belőle. A pápák kiátkozták volna a vonakodókat, a nép pedig fellázadt volna ellenük.

Tamás: Amikor ezek a nagy hadseregek végigvonultak Európán, nem okoztak-e nagy zavart?

Apa: Az első csapatok rendezetlenek voltak és sok bajt okoztak. Ilyen nagy sereg élelmezéséről szinte lehetetlen volt gondoskodni. Szereztek úgy, ahogy tudtak. De még nagyobb bajt okozott az, hogy a tudatlan és vakbuzgó sereg már a Rajna vidékén megkezdte a kereszties háborút. Öldökölni kezdte utközben a zsidókat. Ugy gondolkodtak, hogy a zsidók az okai a háborúnak, hiszen ha meg nem ölték volna Krisztust, nem kellene a Szentföldre elmenni. A tömeg mindig igazságtalan; nem gondol arra, hogy az ősök tetteiért nem lehet felelősségre vonni az ártatlan utódokat. Amikor ez az első rendezetlen csapat Magyarországra beözönlött és rabolni kezdett, Kálmán király utját állotta. Szétverte őket, sőt egy menekülő csapatra még egy templomot is rágyújtatott. Érted-e már, miért beszélnek a krónika-író papok Kálmánról úgy, mint puposról és nyomorékról? Pedig Kálmán nem volt ellensége a keresztieseknek. Amikor rendezett seregek jöttek az ország határára, bebocsátotta őket, sőt még élelemmel is ellátta.

Tamás: Hamarosan legyőzték a keresztiesek a mohamedánokat?

Apa: Súlyos harcokat vívtak velük. Azokat épp úgy lelkesítette hitük, mint a keresztieseket. Borzasztó öldöklés folyt. A vakbuzgó tömegek életükkel nem törődve rohantak egy-

másnak. Egy szerzetes azt állította, hogy megtalálta a szent dárdát, mellyel Jézust átdöfték. Ezt a szent dárdát vitték a rohamra menő csapatok előtt. Szembetalálkoztak a török harcosokkal, kiknek oszlopa előtt szent könyvüket, a Koránt vitték papjaik. Micsoda öldöklés lehetett ott! Ebben a csatában a keresztiesek győztek. A keresztieseket újabb és újabb csapatok követték, Európa öntötte magából a harcosokat. Sikerült is elfoglalni Jeruzsálemet és ott meg a szomszédos vidékeken több királyságot alapítani. Sokáig ezek a királyságok nem állottak fenn, bár a lovagok közül végtelen sokan áldozták fel életüket a szent sir megmentéséért. De a mohamedánok is szent háborúval feleltek a keresztiesek szent háborújára. Szaladinnak sikerült felkelteni a mohamedánok lelkesedését, elfogta a jeruzsálemi királyt, a templomos lovagok vezérért, majd Jeruzsálemet is elfoglalta. Kezébe kerültek a szent ereklyék. Kiszóratva a templomokból a keresztieseket s újra Allahhoz imádkoztak Jeruzsálem templomaiban. A pápák mindent megkíséreltek, hogy a szent várost visszavegyék. A fejedelmeket rászoritották, hogy hadat vezessenek. Indultak is el újabb és újabb kereszties seregek, de teljes sikert egy sem tudott elérni. Szaladin különben később beengedte a keresztiesy zarándokokat a Szentföldre. Vallási tekintetben nem volt türelmetlen, a mohamedánok egyik legnagyobb uralkodójuknak tartották és ma is tisztelik nevét.

Tamás: Hogyan történhetett az, hogy az európai népek együttesen nem bírtak a mohamedánokkal?

Apa: A kereszties hadak nem egyszerre mentek s mire megérkeztek, el is voltak csigázva. Ha több király vagy fejedelem indult egyszerre, rendszeren viszálykodtak egymással. Aztán nem szabad elfelejteni, hogy a legvitézesebb néppel állottak szemben, melyet ép úgy erősített a hit, a maguk hite, mint a keresztieseket. Még két csapatról emlékszem meg. Az egyik a gyermekek csapata. Valakinek az a gondolata támadt, hogy Krisztus sirját az ártatlanok fogják visszafoglalni. Sok-sok ezer francia és német gyermeket indítottak el a rettenetes utra. A csapat nem juthatott célhoz, a gyermekek az ut fáradalmaiban elpusztultak. A másik csapat, melyről meg akarok emlékezni, magyar csapat volt. Temérdek küzdelem után ennek is eredménytelenül kellett visszatérni. A magyarokat II. Endre vezette a Szentföldre.

Amikor már lemondtak arról, hogy a Szentföldet visszafoglalják, még mindig sok kereszties háborút viseltek. Ezek azonban védekező háborúk voltak. A mohamedán világ két oldalról támadta a keresztiesyiséget. Spanyolországtól a mórok, a Balkán-félsziget felől a törökök. Magyarországon volt egy jól sikerült kereszties hadjárat, volt egy nagyon szerencsétlenül végződő. Kapisztrán János Hunyadival egyesülve Nándorfehérvárnál győzött. A másik kereszties

háboru, melyet Bakócz Tamás érsek a pápa meghatalmazása alapján hirdetett meg, parasztlázadássá fajult. Dózsa György vezetése alatt a felfegyverzett jobbágyok nem a török, hanem a földesurak ellen fordultak.

A keresztes hadjáratokban temérdek vér folyt el. A kiontott vért mindig sajnálnunk kell. Nem mondhatjuk azonban, hogy a Szentföld felszabítása érdekében folytatott vállalkozások eredménytelenek lettek volna. Az emberek ki-mozdultak otthonukból, megismerték a világ egy

részét. Ennek tulajdoníthatjuk, hogy az idegen világok iránt való vágyakozás felébredt. A keresztes háborúk után nem sokkal megkezdődnek a felfedezések. A tudomány is fellendült. Régen kelet volt a tudomány hazája, a vissza-özönlő keresztesek sok hasznos ismeretet hoztak magukkal. Még Európa növényvilágára és földmivelésére is hatással volt a vállalkozás, sőt az állattenyésztésére is. A közműveltség a keleti keresztes háborúk után nagyon fellendült.

(Budapest.)

A gyermek és a fecske.

— Irta: GARA ÁKOS. —

Gyermek:

Édes fecském, kedves fecském,
Mond meg nekem, kis szivecském:
Hogyha elszálsz tengeren túl,
Ki mutatja, merre indulj?
Lásd, én nagyobb vagyok, mint te,
Erősebb is vagyok szinte:
Mégis itt kell üldögnem,
Édes anyám jó öleiben.
Neked gyöngé a kis szárnyad,
Erőtelen két kis lábad:
Mégis elszálsz más országba,
Jobb vidékre, szebb hazába.
Lásd, hogyha én elindulok,
Édes anyám sohsem nyugodt:
Mindig várja, egyre várja,
Mikor jön már kis leánya.
Te meg elszálsz tengerekre,
Zivatarba, nagy hidegbe,
Kis ruhácskád víztől ázik,
Gyöngé tested reszket, fázik,
S nincs, ki féltsen, visszahivjon,
Ha bajod van, meggyógyítson.
Felelj nekem hát szépecském:
Ki gondol rád, édes fecském?

Fecske:

Azt kérded, hogy ki mutatja:
Merre van a fecske utja?
Hát az Isten fön az égbe',
Visel gondot a fecskére.
O mutatja, merre menjünk,
Hol álljunk meg, hol pihenjünk,
Ő vigyáz ránk ha leszállunk,
S erősíti gyenge szárnyunk,
Ő visz át a rengetegen,
Hegyen, völgyön, tengereken.
Igy jutunk el más országba,
Jobb vidékre, szebb hazába.
Read is a Mindenható
Visel gondot te kis, bohó,
S a te áldott, jó Istenkéd
Apolgatja a kis fecskét.

Gyermek:

Hadd legyen hát, kis madárka,
Ahogy Isten jónak látja,
De most hallgasd meg a titkom,
Amit neked sugok titkon:
Karácsonykor édes anyám
Ajándékkal készül reám,
Tündérfényű karácsonyfa
Kerül majd az asztalomra,
Rajta gyertya, apró játék,
Tarka-barka, szép ajándék,

Hajas baba, siró-rivó,
Arany dió, ingó-bingó,
Kérdezd meg csak a verebet,
Elmeséli szépen neked:
Milyen pompás, milyen fényes,
Majd meglátod, milyen szép lesz!
Kérlek, tehát, kis szivecském,
Maradj itthon, édes fecském!
Karácsonykor, kérve kérem,
Légy egyszer az én vendégem!

Fecske:

Nem lehet az, kedves gyermek!
A kis fecske ősszel elmegy,
Ugy rendezte a jó Isten,
Ne maradjunk télre itten,
Hanem menjünk más országba,
Jobb vidékre, szebb hazába,
Hol a virág szebben virul,
Erdő, mező újra vidul.
Te meg örülj, örvendj, lányom,
Mert szép ünnep a karácsony.
Mikor a nagy karácsonyfa
Rogyva száll asztalodra,
Csak arra kérd az Istenkéd,
Segitse meg a kis fecskét,
Hogy jövőre visszatérjen
S veled együtt vigan éljen.

(Kolozsvár.)

A Cimborá szeptember hó 23-án megjelenő, 38-ik számának tartalomjegyzéke:

Cimkép: *Az első lopás.* — Benedek Elek: *Az elelközi áldomás.* — Berde Mária: *Gabi cimborája.* Igaz történet. — Gulyás Károly: *Birimintyó.* Mese. — Szemlár Ferenc: *Gyermekszoba.* — Tamás érdeklődik *A Csendes Océán szigeteiről.* — Csürös Emilia: *Zöld csillag.* Elbeszélés. — Elek nagyapó: *Pufi bosszúja.* Mese. — Baloghné Molnár Mária: *Furcsa mese.* Vers. — *Elek nagyapó kis krónikája.* — Jani bácsi: *Hasznos szórakoztató.* — Holstein Mária: *A porok.* Mese. — Radványi Sándor: *Ősz.* Vers. — Mellékleten: *Kertész Mihály: „Szökés a teknőben.”* (Két kicsapott diák kalandjai a Tiszán.) Befejező közlemény. o-o-o-o-o-o

A varázs korona.

— Irta: Borsai Mária. —

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy szép kisleány, akit Magduskának hittak. Ez a kisleány mindig jókedvű volt, kedves, vidám hangocskájával, szép táncával sok örömet szerzett szüleinek és ismerőseinek.

... A hó nagy pelyhekben hullott alá a szürkérkék égből: bizonyosan Hópihe asszony-ság rázogatta óriási dunyháit. A gyermekek az uccán pirosra csipett arccal, ragyogó szemmel csicsonkáztak, hógolyóztak, hóembert építettek. Közeledett a várva-várt karácsony! És az apró emberek estére elcsöndesedtek, jól viselték magukat s mély áhitattal bámultak ki a hóval borított, zajtalan uccára. Tudták mind, hogy ilyenkor járnak az angyalok azoknak a jógyermekeknek a nevét felírni, akiknek majd karácsonyra ajándékot visznek.

Magduska különösen igen jól viselkedett, — hej, nagy oka volt reá: roppant kívánságot melengedett kicsiny kis szívében. Mert Magduska hallotta egyik barátnőjétől, akinek az anyukája mesélte, aki meg a nagyanyjától hallotta, hogy réges-régen, talán még száz évvel ezelőtt, élt egy kisleány, aki jósága és szelidsége jutalmául az angyaloktól egy kis ezüst koronát kapott. De ez nem valami közönséges korona volt: különös varázslattal birt, tulajdon-ságának minden kívánságát teljesítette. Persze, igen kevés embernek volt ilyen varázskoronája, azok is leginkább gyermekek voltak. A kisleány jószívű volt s a korona segítségével sok emberen segített. Magduskának nem ment ki a fejéből a varázs korona története és elhatározta, hogy jó lesz, igen jó lesz, hogy kiérdemelje az angyaloktól a varázskoronát. Minden este, amikor puha hófehér ágyikójába lefeküdt, hosszan imádkozott az angyalokhoz, hogy teljesítsék kívánságát. Anyuskája alig ismert a kisleányára, olyan csendes, olyan szófogadó lett.

Közben eljött a karácsony este. — Magduskával egész nap nem lehetett birni, türelmetlenségében ide-oda ugrált, folyton az órát nézte, — nem győzte már kívárni, amikor az anyu csenget. Na de végre, akármilyen nehezen, mégis csak eljött az a perc, amikor az angyalok csengettek, — a szalonajtó kitarult s a szoba közepén ott pompázott a gyermekek legtitkosabb vágya a gyönyörű, csillogó karácsonyfa.

Magduska egy pillanatig elámulva nézte a karácsonyfát — aztán megnézte a játékokat, amiket az angyal hozott. Volt ott sok mindenféle. Gyönyörű nagy hajás baba, valódi hosszú hajjal és selymes szempillákkal. Két kis rugó volt rajta, azokat csak meg kellett nyomni s a baba beszélni kezdett. Tiszta csengő hangon mondta: Mama, papa. Szép kis zongora, amelyen hibátlanul el lehetett játszani „Kicsi kutya tarkát“

és kottatartó is volt rajta. Egy babaszínház, amelyben éppen Hófehérekét és a hét törpét adták elő. Hófehérek egy nagy karosszékben ült és körülötte álltak a törpék. — Egy baba-kávéskészlet, amelyre kis ibolya volt festve, szép piros szánkó és sok meséskönyv. Magduska igazán nem is képzelte, hogy ennyi ajándékot kapjon s boldogan nézegette őket. De egyszer csak eszébe jutott a „Varázs korona“. Félig reménykedve kutatta át az egész karácsonyfát, de azt amit keresett nem lelta meg.

Magduska csalódott! — Talán nem volt elég jó, vagy talán nem kérte elég szépen az angyalokat, hogy azok nem teljesítették a kérését?! Sirásra görbülő szájjal ült le a vacsorához, a máskor oly vidám, nevetős kisleánynak a hangját sem lehetett hallani. Hiába kérdezte anyuskája, hogy mi bántja, vagy talán nincs megelégedve az ajándékokkal? Magduska nem felelt, csak némán, durcásan intett a fejével. Anyuskája nem tudta elképzelni, hogy mi lehetett kis lányát, azt gondolta, hogy talán álmos s így korán lefektette az ágyba. És Magduska, mielőtt elaludt volna, gondolkodott, hogy imádkozzon-e az angyalokhoz vagy sem, de mivel haragudott rájuk, a fal felé fordult és imádkozás nélkül aludt el.

Már javában aludt, amikor hallja, hogy az ablakon halkán kopogtatnak. Kiszáll az ágyból, lábujhegyen az ablakhoz lopózik, hát, látja, hogy az ablakpárkányon három kis angyal didereg. Hamar kinyitotta az ablakot és beengedte rajta a három kis angyalt. Aztán visszafeküdt ágyába, az angyalok szépen leültek mellé s a legnagyobb közülük így szólt a kisleányhoz: Édes kis Magduska, ugy-e már azt hitted, hogy rólad elfelejtkeztünk s nem hozzuk el neked azt amit kértél, pedig ha egy ilyen kis lánynak, aki olyan jó volt és olyan szépen imádkozott hozzánk, nem teljesítjük a kívánságát, kinek teljesítenénk? Látod ezt a kis ezüst skatulyát? Ebben van az ezüst korona az ezüst láncsal. Mi elhoztuk neked a varázs koronát, amit annyira kértél, de mielőtt átaladnánk, szeretnénk neked valamit elmesélni.

Messze, messze innen, talán sokszáz mért földre, van egy nagy-nagy város, abban szebbnél-szebb csillogó paloták. Ezeknek a palotáknak a fénye úgy elkápráztatja az emberek szemét, hogy a paloták mellett meghuzódó nyomorult viskókat nem látják meg. De mi angyalok mindent látunk, látjuk az emberek szívét a palotákban és látjuk az emberek szívét a viskókban. Az egyik kunyhóban, amely talán az összesek közt a legnyomorultabb, él egy szegény, beteg, özvegyasszony egyetlen gyermekével, a jó kis Klárikával. Most, hogy az özvegyasszony beteg, nem járhat napszámba, Klárika keresi meg nagy

nehezen a mindennapi kenyerüket. Ujságot, virágot árul, de a pénz, amit evvel keres, oly csekély, hogy alig elég orvosságra az édesanyjának. Étellel a jószívű szomszédok segítik őket, de így is nagy nyomorban élnek. Amit én most, Magduska, neked elmesélek, ritka eset, de mégis így van. Száz évben egyszer ha van egy olyan kislány, aki hallott a varázskoronáról, aki szeretné megkapni a varázskoronát s aki, hogy ezt kiérdemelje, imádkozik hozzánk, szépen, jól viseli magát. Ezért mi azt a törvényt hoztuk, hogy minden száz esztendőben csak egy varázskoronát adunk egy kislánynak. De ebben az évben ketten voltak Klárikával, akik a varázskoronára vágytatok, ketten imádkoztatok — de a varázskorona kettőtök közül csak az egyiké lehet. Eljöttünk hát ezért előbb hozzád, hogy megkérdezzük: a varázskoronával mitévők legyünk? Melyiké legyen?

Az anyuval elhallgatott s Magduskára nézett, aki elgondolkozva feküdt ágyikójában. Magduska maga előtt látta Klárikát, aki foltos, szegényes ruhájában, esőben, szélben, kékrefázott, kifujt kezeeskéjével ujságot, virágot árul, aztán a szegényes lakást a nagybeteg munkás-asszonnyal; majd tekintete saját fehér, puha ágyikójára, rengeteg játékaire esett — s így kiáltott fel: Nem, nem, anyuval, nekem nem kell a varázskorona! Vigyétek el Klárikához, akinek nagy szüksége van rá; aki jobb, sokkal jobb, mint én, tőr, szenved, dolgozik az édesanyjáért! Hadd teljesüljenek kívánságai, nekem varázskorona nélkül is majdnem mind teljesítik édes szüleim. És édes anyuval, én a nagy hajás babámat is oda akarom adni Klárikának, a kis zongorámat is, a képes könyveket is, mindent, mindent, amit ma este kaptam, nekem még úgyis marad elég!

— Édes Magduskám, — szólt az anyuval, ezt vártam tőled, ilyen kislánynak ismertelek; tudtam, hogy nem csalódom benned. A varázskoronát most hát elvisszük Klárikához, de a nagy hajás babádat, a zongorádat meg a képes könyveidet nem vesszük el, mert Klárikának is viszünk éppen olyanokat. Most már megyünk is, csak még azt mondom, Magduskám, hogy mindig ilyen legyen a szivecskéd mint most, s akkor sem a jó Isten, sem mi nem fogunk elhagyni soha! Azzal az anyuval elbucsztat Magduskától s elrepültek egyenesen Klárikához.

Másnap reggel, amikor Magduska felébredt ágyában, olyan furcsa, zavaros volt a feje. Először azt hitte, hogy csak álmodott s álmában beszélt az anyuval, de később, amikor érezte, hogy szive milyen tiszta, meleg érzésekkel van tele s annak a csunya tegnapesti duzzogásnak nyoma sincs, akkor tudta, hogy az, amit átélt, nem volt álom. Eszébe jutott Klárika, akinek nincs édesapja, az édesanyja is nehéz beteg — hamar kiugrott az ágyból, átszaladt az édesanyjához szobájába, ott az anyuval nyakába borulva így könyörgött: — Anyuval, anyu-

kám, drágám, bocsáss meg, hogy tegnap este olyan csuf, morcos, hálátlan voltam és nem örültem a gyönyörű játékoknak, de ígérem, hogy többet soha, soha nem leszek olyan!

Anyuval nem tudta mire vélni Magduska szavait, de örvendett és szeretettel ölelte magához. Magduska ezután soha sem volt elégedetlen s bármily csekélységet is kapott ajándékba, nagyon örült annak, mert ha valamivel egy kicsit is elégedetlen lett volna, rögtön eszébe jutott szegény kis Klárika s mindjárt boldog lett, hogy szüleivel együtt lehet. Megkérte édes anyuval, s anyuval örömmel beleegyezett, hogy azokat a játékokat, amikkel már ő nem játszik, a szegény kislányoknak adhassa. Bizony, abban a faluban, ahol Magduska lakott, a szegény kislányok hálával emlegették a nevét a jó kis Magduskának.

És ti ne hogy azt higgyétek, hogy a varázskorona semmit sem adott Magduskának. De hogy is nem! Kapott olyan tiszta szinarany szívet, amivel a világ minden kincse sem ér fel.

A C I M B O R A

első félévi BEKÖTÉSI TÁBLÁI elkészültek. A csinos és tartós bekötési táblák ára 30 leu és 5 leu postaköltség.

A MAGYAR CSALÁD TELJES OLVAS- MÁNYSZÜKSÉGLETÉT KIELÉGITIK

• Pásztortűz

szépirodalmi folyóirat,

Magyar Kisebbség

félhavi politikai szemle,

Vasárnapi Ujság

képes családi hetilap,

Cimbora

képes gyermekújság.

Ha a családfő a fent felsorolt négy lapot megrendeli, amellyel, hogy aránytalanul olcsóbban jut hozzájuk, a **Magyar Kisebbségben** politikai irányú érdeklődését, a **Pásztortűzben** magasabb rendű szépirodalmi igényeit elégíti ki, a **Vasárnapi Ujságban** a hét aktuálisait és szórakoztató olvasmányokat, a **Cimborában** pedig gyermekeit szórakoztató és nevelő hasznos olvasni valókat talál. Táborukban kell lenni tehát minden magyar családnak.

Kérjen mutatványszámot: a

Haladás Lap- és Könyvkiadó Vállalattól, Kolozsvár, illetve a **Magyar Kisebbség** kiadóhivatalától Lugos, illetve a **Cimbora** kiadóhivatalától, Szatmárról.

Hol a gyűrű?

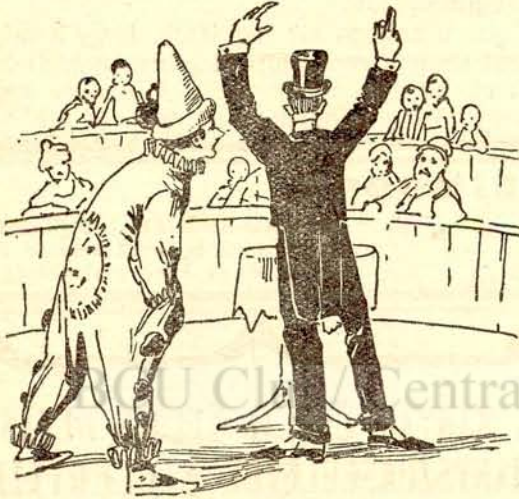
— Disdelt publikum! — kezdette mutatóványos előadását Kuklibukli Frincifraci világhíres bűvész a mucsai cirkuszban — dedsik látni esded a jürü?

— Látjuk! látjuk! Hogyne látnók! — ordított lelkesen a mucsai tisztelt publikum.

— Dedsik látni, hogy esded a jürü aran jürü?

— Hiszi a piszi! — o-ditott még lelkesebben a mucsai tisztelt publikum.

— Esded a jürü nem aran jürü? No, jo, nem aran. Tudni is kentek, milyen az aran. Na most, most, ánc, vánc, német tánc, ókus, pókus, sanzsi banzsi! — szavalta Kuklibukli Frincifraci s körben forgatta, csillogtatta ujjai közt

a gyűrűt, hogy csakugy káprázott a szeme a t. c. mocsai publikumnak.

— Aunye, sógor, de táncol az ujjá a németnek, — szólalt meg a mucsai kisbíró — hogy görbülne meg mind a tiz!

— Na! — tárta ki mindakét tenyerét Kuklibukli Frincifraci ur — hol a jürü? Mi, há? Aki esded megtalálja, adog annak egj felibileg kik banko.

— Süsse meg! — ordított szörnyü lelkesen a t. c. mucsai publikum — van nekünk kék, több mennyi kék!

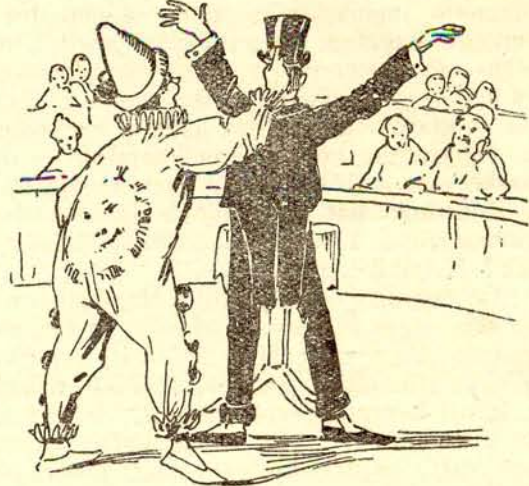
— Va-an? Ud is jól van meg.

Am mig Kuklibukli Frincifraci világhíres bűvész imigy kedélyeskedett a t. c. mocsai publikummal, mögéje sompolygott a cirkusz bohóca, Hoppidehoppoda Fityfiritty s a gyűrűt lesem-pészte Kuklibukli Frincifraci kürtő kalapjának a karimájáról. Aztán félreállott, szörnyü bambapofát vágott, mint a bocika, mikor uj kaput lát.

— Na, senki sem nem keres jürü? Hehehe! — hangzott diadalmasan Kuklibukli Frincifraci — hād — hehehe — itt van meg, la! — Azzal hátrakapott a kürtőkalap hátsó karimájához. — Ná! — nyult rőfnyire Kuklibukli Frincifraci ábrázata — s ijedten kapkodott, hápogott, aztán hirtelen megfordult.

— A-á! Te sirkefogó! Ellobdad jürü, há? — Ohó! Nem addig Buda! Ide a felülbillogzott kéket!

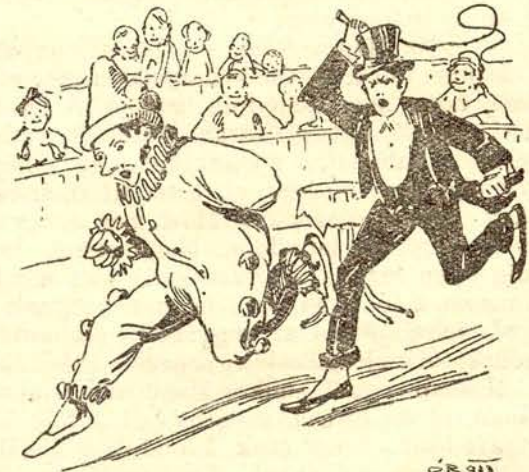
— Kik? Kell nekednek kik? Adok nekednek kik! — ordított Kuklibukli Frincifraci, azal hirtelen felkapta a földről lovaglő ostorát.

— Ej, haj, szégyen a futás, de hasznos! kiáltott lelkesen Hoppidehoppoda Fityfiritty, — uccu neked, ha nincs eszed, ami volt is, mind elveszett! — futásnak rugaszkodott.

— Szaladj, Fityfiritty! Ne hagyd magad! — biztatta lelkesen a t. c. mucsai publikum. Csakugy rengett a cirkusz a kacagástól.

Hiszen szaladt Fityfiritty, de szaladt ám Kuklibukli is utána, pattogott az ostor Fityfiritty hátán s közben üvöltött Kuklibukli: nesze

nekednek kik bankó! Nesze, nesze nekednek!

Mondjam tovább, ne mondjam, csak egyszer futották körül a cirkuszt, s Fityfiritty háta tele volt kékkel! No még annyi «kék» nem fizettek, mióta a világ-világ, arany gyűrűért, mely — ejnye, ejnye Kuklibukli Frincifraci ur! — nem is volt arany! Réz volt az, gyerekek, réz. A legfinomabb réz.

ŐSZI-DALOK.

— Irta: BENKŐ ANNA. —

I.

Őszre hajlik, megritkult a fa lombja,
Üres fészkek kilátszik már alóla.
Dalos madár Isten áldjon, jó utat!
Ugy-e, vissza jössz még hozzánk,
Ha az ágon rügy fakad?! —

II.

Elköltöztél innen lombjavesztett őszön
Egész családdal kedves, vándor fecske!
Tele van a szívünk síró fájdalommal,
Búsán kérdezzetjük: ugyan visszajössz-e?

Visszaszáll a szived meleg dobbanása
Elhagyott fészkedre, hű emlékezettel,
Mint ahogyan mi a szívünkbe fogadtunk
Védő oltalommal, meleg szeretettel?

III.

Temeti már minden bokor
Földre hulló, száraz lombját;
Temeti már erdő-mező,
Tarka virág-koszoruját.
Elbúcsuzott a kis madár,
Elment idegen hazába!
Elmult a nyár minden ékes,
Derüs, fénylő ragyogása! — — — —

(Bethlen.)

A CIMBORA első félévi

BEKÖTÉSI TÁBLÁI

elkészültek. A csinos és tartós
bekötési táblák ára 30 leu
és 5 leu postaköltség. (e. s.)

A potyafráter.

— Irta: Csanády Sándor. —

A Tinódi-utcában, meg a Posta-utcában, amely két utcában pedig jó néhány gazdaember lakott, a jobbmóduak közé számították Bereczk Imrét is. Nagy volt az ő gazdasága földben meg jószágállományban, de annál kevesebb jó érzés lakott szívében. Keveset imádkozott, annál többet káromkodott; nem igen fért meg sem Istennel, sem emberrel. Azt gondolhatná az ember, hogy talán az állataival élt békességben. Dehogy! Azokat is ütötte, marta mindig. Jó is, hogy az Isten nem adott neki gyermeket. Csak kettes-kén éltek a minden tekintetben hozzá hasonló feleségével. Megkérgesedett szívében nem tudott fészket rakni sem a szeretet, sem az irgalom.

A kiterjedt rokonságból senki nem látogatott el hozzájuk, csak az utcán találkozott Imre bácsi hol az egyik, hol a másik rokonával. Ilyenkor azután rendesen megboszantották a vén zsugorit. A legjobban értett hozzá Lángi József, aki rendesen így köszöntötte nagybátyját:

— Isten éltesse Imre bátyámat sokáig, hogy többet szerezhessen s rám annál többet hagyasson.

— Hallgass, te dologkerülő, minden szavad hazugság. Azt szeretnéd, ha már a göröngyök hullanának koporsómra.

— Mégis csak az Isten éltesse Imre bátyámat!

— Élni is fogok a ti bosszuságotokra sokáig. Ilyenformán társalgott Imre bácsi a rokonaival. Komolyan azért nem haragudott rá a rokonok közül senki sem, mert mindegyik megélt a maga munkájából, csupán évődésből szerettkék Imre bácsit bosszantani. A legdühösebb mégis akkor volt, ha adakozásra szólították fel. Templomba azért nem járt, mert az istentiszte-

let végén a pap mindig adakozásra szólítja fel a hiveket. Hiába magyarázták neki, hogy ez általános szokás az egyházakban, Imre bácsi nem szelidült meg, nem tért Istenhez.

Lassanként azt is kisejtették az emberek, hogy a potyát igen szereti a gazdag Bereczk Imre. Ebből azután nagy veszedelem származott Imre bácsira, a nagy veszedelmet pedig Lángi József hozta a nyakára, aki a legnagyobb impozitor volt Imre bácsi csufolói között.

Egy vasárnap délután igen alázatosan és békülékeny hangulatban állít be Imre bácsihoz Lángi József:

— Hallottam, Imre bátyám, hogy holnap elmegy Sárosdra a vásárra, eladja lovait s ujakat vesz helyettük.

— El ám, öcsém, elmegyek. Miben lehetnék szolgálatodra, mert gondolom, hogy nem hiába fáradtál el hozzám?

— Arra kérném meg Imre bátyámat, hogy vigyen el engem is. Én meg egy tehenet szeretnék venni. Megfizetem a fuvar.

— Ugyan, ne csufolódj. Csak nem gondolod, hogy fuvarért viszlek.

— Hát megiszunk közösen egy liter bort.

— Ha fizeted, nagyon szivesen.

— Hát hogyne fizetném!

— Jól van hát, légy itt korán hajnalban.

Másnap, amikor szürköltni kezdett, Sárosd határában poroszkáltak Imre bácsi lovai. Lángi Józsi meg a gazdával jóízűen beszélgetett.

A vásár igen élénk volt, sürt-forrt a sok ember. Lángi Józsi egymásután hozta a vevőket Imre bácsinak, el is adta a vén zsugori igen jó áron a lovait. Lángi Józsi is vett kedvező áron tehenet egy kis borjuval. Jó kedve volt mind a

két rokonnak. Meg is kérték mindjárt Mádi Miskát, egy távolabbi rokonukat, hogy vigye haza őket, meg hogy a tehenet is a kocsi után köthessék. Miska rokon kész örömmel ajánlotta fel a kocsiját, nem ugyan az Imre bácsi iránt érzett szeretettől, hanem mert Lángi Jóska kérte.

— Minthogy már nincsen semmi dolgunk, jöjjön, Imre bátyám, megfizetem a tegnapi megígért bort, — mondja Lángi.

— Hát gyerünk.

— Te is végeztél már Miska rokon?

— Végeztem, Jóska.

— Akkor gyere te is.

— Legjobb volna utközben a Gerse-kocsmában meginni az áldomást, ott legalább találkozzunk egy-két ismerőssel is.

— Jól van, — hagyja helyben a másik kettő.

Jó fél óra múlva már ott iszik a három ember a Gerse-kocsmában Felsőkörtvélyesen. Az első liter bor után Lángi Józsi hozatja a másodikat. Mikor ez is fogytán van, Imre bácsi szeme csillogni kezd és készülődik az indulásra.

— Ne siessen, Imre bátyám, még eggyel megiszunk, — mondja Lángi, közben jelentősen pislant egyet Miska felé.

Harmadszor is üresedik az üveg. Imre bácsi dudorászni kezd. Meg sem várja, hogy az utolsó cseppig elfogyjon a bor, hangosan kiált a kocsmárosra:

— A negyediket az én kontómra!

Alig hogy megkezdik a negyedik litert, két-három kocsi áll meg az udvaron, mind falubéli. Egyszerre megtelik a kocsmaszoba. Lángi Józsi sűrög-forog közöttük, egyiknek is valamit, a másikkal is.

A vége az lett, hogy a nyolc-tíz ember összesen egy liter bort rendelt. Közben elfogyott Imre bácsiéknál a negyedik liter is. Miska fel-emeli az üveget, hogy tele hozassa. Hihető azonban, hogy nem volt komoly a szándéka, csak Imre bácsit akarta beljebb vinni a jókedvébe. Célt is ért, mert harsányan adja ki Imre bácsi a parancsot:

— Kocsmáros, ide is, oda is egy-egy litert!

Imre bácsi nagyokat kiált, az emberek mosolyognak, Lángi nótára köszörüli a torkát, a bor fogy, a kocsmáros sűrög-forog, künt meg két cigány cincog. Amikor az ötödik liter is elfogyott, nagyot rikkant Lángi Józsi:

— Huzd rá, móre!

Több sem kellett. Imre bácsi rekedtes hangjával énekelni kezdett s egyszerre tíz liter bort rendelt s verte a mellét, hogy van ott pénz bőven.

Tudta azt Lángi Józsi nagyon jól s azt is tudta, hogy egymás után jönnek majd elő az ezresek. A terv jól sikerült. Igaz ugyan, hogy neki három liter borába került. No de nem fizetett fuvar, a tehenet is jól vette, hát nem sajnálja. Hogy sajnálná, amikor a vén zsupori lovai itt maradnak a Gerse-kocsmárosnál.

Ugy bizony. Lovak nélkül, pénz nélkül vittek haza az emberek. Amikor mind a két ló ára elfogyott, beledobták a kocsija fenekébe, utána akasztották a kocsiját Miska kocsijának és nagy nótaszóval hazaszállították a potyafrátert, ahogy a faluban utoljára nevezgették már.

Másnap reggel nagy ripakodással keltegette Zsuzsa asszony Imre bácsit, mert a pénz nem találta a zsebében.

— Hol vannak a lovak? Hol van a pénz, te istentelen?

— A pénz Gerse kocsmárosnál van.

— Ott ám, a varjak ássák ki a szemedet. Megittad, elpotyáztad. Hallottam, jó madár, mit miveltél!

Attól kezdve nem kívánta Imre bácsi a potyát. A sárosdi vásárt azomban nem volt tanácsos előtte emlegetni, vagy ezt kérdezni:

— Imre bácsi, hol vannak a lovai?

(Sárbogárd.)

ÁRTATLANSÁG.

— Irta: DSIDA JENŐ. —

A végítélet jött-e már el?
Pokolnak toroka nyílt-e meg,
S kijöttek abból ölni, dulni
A tulvilági szellemek?

A fellegekből sűrű zápor
Zuhog le, mintha öntenék,
A szálfák nádként hajladoznak,
S villámot szórva döng az ég.

De mig a fákat szél csavarja,
Az elrejtett bokor nyugodt,
S a kis madárka mit se sejtve,
Nyugodtan, mélyen alszik ott.

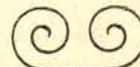
(Szatmár.)

A CÍMBŐRA 1923. évének első
fél évében megjelent összes számmal

diszes kötésben
kaphatók.

A 400 oldalas kötet ára 120
leu. Az összeg előzetes be-
küldése ellenében vagy után-
vét mellett szállítja a Címbo-
ra kiadóhivatala. — Szatmár.

FEJTŐRŐ.

A sorsolásban való részvételre egy rejtvény megfejtése is jogosít!

A rejtvények megfejtését, a megfejtők és nyertesek névsorát egyszerre, a megfejtést követő hónap végén közlöm!

Verses szőrejtvény.

— Irta: Ágoston Mariska. —

Kéttagu szó az én nevem,
Örökké zöld a levelem,
Forró égőv édes hazám,
Meleg napfény legjobb dajkám.

Disz vagyok hősök fejére
És mindég a győző bére.
Disze vagyok még siroknak,
Könnyebben adnak halottnak.

Nevemnek az első fele:
Hires szent férfit neve.
S ha ezt fordítva olvasod:
Sok élőlény elpusztul ott.

Nevem második szótagja:
Az időnek egy darabja.
De e tagot duplán mondva:
A kerek föld legszebb szava.

Mi egy éltet széppé tehet,
Mégvéd, ápol: csak Ez lehet.
Nemes érzések hazája,
Minden szép, jó, szent forrása.

Amit ha nélkülözned kell:
Keresztje sirig kísér el.
S nem pótolja kincs, korona:
Nem pótolja semmi soha.

Törlése első betűmnek:
Rózsaszín az ifju szívnek.
S még második betűm ékit,
Ha elhagyod: kertet ékit.

Minden gyermek szíve vágya
Hozzá röppen, bárhol látja.
Karácsonyfa sok díszébe
Legelőbb érte nyul keze.

Végül, hogy e szó mi lehet,
Ami ennyi mindent jelent,
A „Cimbora” cimborái,
Törjék fejük s találják ki! . . .

Névrejtvény.

Beküldte: Barcsay Mihály.

Jozsefn, Rozália, Mária, Klára, Olga, Anna,
Irén, Olga.

E nevek kezdőbetűit egy nagy író nevét adják.

Számrejtvények.

— Beküldte: Simó Gyula és Béla. —

- 3, 11, 21, 32, 16, 14. Egy játék.
1, 8, 20, 18, 7, 13. Nyári mezei munka.
29, 17, 19. A disznó így tesz.
14, 12, 9. Időmérő.
30, 31, 2, 30, 5. Mesebeli alak.
25, 27, 10. A jégen támad.
4, 23, 24. Beszédrész.
15, 25, 28, 20. Gyümölcs.
16, 24, 8, 27, 33. Szekér alkotó része.
6, 9, 26, 22. Fiu név.
1—33. Közmondás.

— Beküldte: Osztian Ilike. —

- 3, 4, 5, 6, 7, 8. Ige.
15, 16, 18, 5. Évszak.
3, 14, 15, 20. Emlős állat.
17, 10, 5, 11, 10, 9. Hajnalban látjuk.
19, 12. Rag.
2, 1. A kutyát így is hívják.
1—10. Petőfi egy költeményének első sora.

— Beküldte: Péter Géza. —

- 10, 11, 12. Evőeszköz.
8, 14, 6. Földet szántják vele.
2, 3, 4, 5, 2, 9, 3, 2. Vonattal szokott megtörténni.
7, 13. Személynévmás.
1. Magánhangzó.
1—14. Közmondás.

Betűrejtvények.

— Beküldte: Gutfried Bözsi. —

8 ü z 5 t

— Beküldte: Gárdos magda. —

$\frac{H}{o}$ sz' r & &

M m L & s H z'

— Beküldte: Schwarz Ilona. —

$\frac{Gy}{o}$ Gy Rózsa

A CIMBORA 1923. évének első félévében megjelent összes számai díszes kötésben kaphatók. A

400 OLDALAS

kötet ára 120 leu. Az összeg előzetes beküldése ellenében vagy utánvét mellett szállítja a Cimbora kiadóhivatala ○○○○○○○○○○ Szatmár.

Több, mint egy órát volt oda Miska s Ferkó már türelmetlenkedni kezdett, (eszébe jutott a cigánykaraván) amikor végre két verébbel megérkezett társa.

— Ennyi az egész zsákmány, — mondotta kedvetlenül.

— Ez ugyan nem sok, — fitymált Ferkó. — A fél fogunkra is alig lesz elegendő. Nekem is men-nem kellett volna veled.

— S ki vigyázott volna akkor a tűzre? Ezentul csak egyikünk mehet el, a másiknak a tűzre meg a kunyhóra kell vigyáznia, hiszen ott van a korona is!

— Igaz! — látta be Ferkó, mert a korona mégis előbbrevaló volt a gyomornál.

Hozzáláltak hát a veréb-pecsenye elkészítéséhez. Gondosan megkopasztották (csak ekkor tűnt ki igazán, hogy mily sovány falat) aztán, edény hiányában, nyárson megsütötték s fogyasztani kezdték.

Nem mertek szólni, csak orruk fintorgatása árulta el, hogy semmiképen sem elégíti ki őket a gyenge ebéd. Izetlen is volt, kevés is volt s főleg hiányzott a kenyér hozzá.

Ferkó, amikor már a csontokat ropogtatta, meg is jegyezte:

— Legalább egy falat kenyerünk lenne!

— Majd álmodsz hozzá, — nyugtatta meg Miska csendes iróniával.

— Ha ugyan megint fel nem költesz! — vá-gott vissza Ferkó.

Ebéd végeztével még éhesebbek voltak, mint előbb. Azzal a néhány sovány falattal csak felinge-relték étvágyukat s gyomruk veszedelmesen köve-telte jogait.

— Hogyan állunk állat-állomány dolgában? — érdeklődött Ferkó.

Miska nagyot sóhajtott.

— Ez az, amiről éppen beszélni akarok, —

— Cudar éhes vagyok!

— Te is?

— Ugy ám! Es te?

— En is.

— Mit eszünk ma?

— Eppen azon töröm a fejem.

— Halat nem foghatunk, mert a horgászó készlet odaveszett.

— De megvan a csuzli. Lőhetünk verebet.

— Mit érsz vele? Nyersen úgy sem eheted meg.

— Csinálunk tüzet.

— Mivel? A gyufánk elázott.

— Az igaz, de azért lehet csinálni. Nem volt mindig gyufa a világon.

— Hogyan gondolod?

— Hát ahogyan az ősemberek csináltak, sőt amint egyes afrikai törzsek ma is tesznek.

— Összedörzsölünk két száraz fát?

— Ugy.

— Nem valami mulatságos módja a tűz-csinálásnak.

— Hja, — mondta Miska — ne feledd el, hogy hajótöröttek vagyunk és lakatlan sziget a bi-rodalmunk. Keserves munkával kell kezdenünk az új életet.

— És csak azért, mert az I. n. k. ó-t nem kerestük ki! Ennek is te vagy az oka! Hát csak csináld te a tüzet! Én nem dörzsölök napszámban!

Miska felfortyant erre a megjegyzésre.

— Már megint kezded? — szólt haragosan.

— Nem kezdem, hanem folytatom, — vágott vissza Ferkó élesen.

— Kikérem magamnak ezt a hangot! — repli-kázott Miska.

— Semmi jogod nincs kikérni! — tiltakozott Ferkó. — Én is éppen olyan koronázott királya

vagyok ennek a szigetnek, mint te, tehát az én birodalmamban senki felelősségre nem vonhat a szavaimért! Ha nem tetszik, tegyél róla!

— Majd teszek is! — dühöngött Miska felpattanva a falevélből készült ágyról.

— Haha! — nevetett Ferkó. — Talán hadat üzensz?!

— Most még nem, mert — sajnos — nincs hadseregem . . . De mindenesetre megszakítom veled a — diplomáciai összeköttetést!

És ennek jeléül haragosan kilépett a kunyhóból és sértődötten járkált le s föl az ajtó előtt, egy-egy megvető pillantást lövelve a gunyosan mosolygó „ellen-király“ felé.

— Így ugyan nem lesz tűz, — szólt ki végre a sátorból Ferkó.

— Ha nem akarsz segíteni, — válaszolt Miska félvállról.

— Nem kell ahhoz két ember. Magad is csinálhatsz. En majd addig vadászok.

— Egyedül sokáig tart.

— Várj, megnézem, hátha maradt egy szál száraz gyufa a zsebemben.

Kotorászni kezdett és egymás után kirakta az apróságokat, de bizony gyufa sehol sem volt. Egyszerre azonban örömmel kiáltott fel:

— Nézd csak, mit találtam! A bélés alá volt csuszva.

Miska, félretéve a haragot és megfélemlkezve a diplomáciai szakításról, — közelebb lépett s úgy nézte azt a valamit, amit Ferkó ott tartott a tenyerében.

— Hiszen ez egy nagyító lencse! — örvendezett.

— Az hát!

— Akkor nem kell fát dörzsölnünk, hogy tüzet csinálhassunk!

— Persze, hogy nem. Elég erős a nap s gyujthatunk tüzet a lencse segítségével.

— Nos, lássunk akkor hozzá, — mondta Miska teljesen megbékélt hangon.

A nagyító üveg egyszerre megszüntette a diplomáciai huzavonát s a két király egymásba karolva indult el rőzsét gyűjteni, hogy megalapítsák az első tüzhelyet Veréb-szigeten. A koronázó domb közelében hatalmas máglyát raktak, aztán lehasaltak a máglya tövében s a nagyító lencse segítségével megkezdték a gyújtási kísérletet. Egy kissé nehezen ment a dolog, de végre az egyik feketére száradt levélből mégis felszállott az első vékony, fehér füst.

— Már ég! — kiáltott örömmel Ferkó.

— Fújd, — biztatta Miska — hogy lángra lobbanjon!

Ferkó teleszivta tüdejét levegővel s fujni kezdett, mint egy gőzgép, mitől egyszerre megélnékült a szikrányi parázs.

— Erősebben! — nógatta Miska.

Ferkó még jobban felfújta magát, arca kivörösödött, nyakán kidagadtak az erek s minden erejét összeszedve, sziszegve, sivitva trombitálta ki a levegőt összeszorított ajkai közül.

Az erőlködést siker koronázta: fellobbant a tűz s recsegve, ropogva, pattogva bujkált a száraz rőzse között.

— Na most — mondta Miska — te élesztgesd a tüzet, rakj rá mindig egy keveset, hogy ki ne aludjon, én pedig elindulok szerencsét próbálni a csuzlival. Talán sikerül egy-két verebet leszednem.

Ferkó átadta a még meglevő sörétjeit és a gummi puskáját, hogy tartalékfegyvere is legyen Miskának.

Miska ezután elindult, Ferkó pedig kényelmesen elnyulva a zsarátnok mellett, vigyázott a tűzre.

- Es mi volt otthon?
— Minden úgy volt, mint amikor eljöttünk.
— Hát nálunk nem voltál?
— Dehogyan! Métézni hívtalak.
— Edes anyámat is láttad?
— Láttam.
— Igazán?
— Ha mondom! Csak nem hazudok!
— És mit csinált?
— Harisnyát kötött az eperfa alatt.
— Hát édes apám?
— Az meg pipázott és olvasta az újságot.
— Evikét is láttad?
— Azt is.
— Mondd, mit csinált?
— Nem hiszed el, de becsületszavamra mondom, hogy Rádyval beszélgetett és nagyon jó kedvük volt.
— Rádával? ...
— Becsület szavamra!
Miska mélyet sóhajtott.
— De jó volt neked, Ferkó!
— Miért?
— Mert otthon voltál.
— Sajnos, csak álmomban.
— Mindegy. Otthon voltál.
— Ugy te is otthon lehetsz.
— Az álomnak nem lehet parancsolni. Azért jó neked.
— De még jobb lett volna, ha nem költesz fel s megehettem volna a vajjas kenyéret.
— Nem tudtam, hogy éppen a vajjas kenyérnél tartasz.
— Csak legalább beleharaphattam volna!
— Bizony, jó volna egy kis vajjas kenyér. Só nélkül is megenném.

mondotta. — Nagyon szomorú tapasztalatokat szereztem e téren. Ugyanis alig láttam néhány verebet. Amikor közibük puskáztam, felrepültek s aztán nyomtalanul eltűntek. Azt hiszem, megszöktek az országunkból.

— Szóval, nagyon kedvező kilátásaink vannak, — jegyezte meg Ferkó. — Éhen fogunk pusztulni!

— Még remélhetünk, — vigasztalta Miska nagyon halkán.

— Attól ugyan nem lakunk jól.

— Hát mit tehetünk?

— Volna legalább horgunk, vagy hálónk. Mert hallal mégis ki lehet valahogyan tartani.

— Vagy legalább megvolna még a csolnakunk, hogy ne lennénk úgy ideszögezve. Akkor aztán folytathatnánk a felfedező utat.

— Az ám! A csolnak! — bölintott rá Ferkó. — Vajjon mi lett az „Erzsiké“-ből?

— Azóta talán a Fekete tengerben uszik...

— Bár még most is mosóteknő volna! Ő is jobban járt volna. Meg mi is.

Miskának nem volt semmi megjegyzése erre a kifakadásra.

— Annyit mondok, — folytatta Ferkó a kesergést, — hogy ha még egyszer hazakerülnék, nem adnék rá többet okot, hogy el kelljen jönnöm otthonról.

— Megtanulnád az I. n. k. ó-t is?

— De meg ám! Még pedig úgy, hogy te is az én füzetemből irnád le a leckét.

— No, arra sohasem kerülne a sor, mert én is meg tudnám úgy tanulni, hogy ne szoruljak rád.

— Már eddig is megtanulhattad volna. Akkor ma nem volnánk itt.

— Igaz, — ismerte be Miska.

— No, látod! Valld be, hogy jobban éreznéd magad otthon most, mint itt.

- Miért valljam?
- Mert ez az igazság! Es ha mást mondanál, nem hinném el.
- De már mindegy.
- Dehogy mindegy. Ami késik, még nem mulik. Helyre lehet még hozni, amit elhibáztunk.
- Ki tudja!
- Minden esetre meg lehet próbálni.
- Alkalmunk sincs. Hogyan kerülsz el innen?
- Mintha csak válasz lenne a Miska kérdésére, most hirtelen távolról jövő tompa, mély bűgös szakitotta félbe a királyok kesernyős beszélgetését.
- Hajó! — kiáltottak fel mindketten s összebeszélés nélkül is egyszerre kezdtek a part felé futni.
- Tényleg, messze a látóhatáron egyre közeledő füst-felhőt pillantottak meg. Később már látható lett a vastag, fehérre festett kémény is, végül pedig feltűnt a hajó karcsu teste.
- Mondtam, ugy-e, hogy hajó! — lelkendezett Ferkó s tekintete vágyakozva meredt a távolba, a közeledő hajóra.
- Még pedig erre tart, — jegyezte meg Miska.
- Integessünk neki, — ajánlotta Ferkó. — Hátha észrevesz.
- S aztán? — kérdezte Miska, bár sejtette, hogy mit akar Ferkó.
- Ha észrevesz, — magyarázta Ferkó — ki fog kötni s felvesz bennünket.
- A hajóra akarsz kerülni? — kérde Miska szinlelt csodálkozással.
- Oda hát! — vágta ki Ferkó leplezetlenül.
- Minek?
- Hogy haza vigyen! Mert én már meguntam a lakatlan szigetet, meg a királyságot s nem bánom, bármi történik is, de én haza akarok ke-

TIZENNYOLCADIK FEJEZET,

melyben Veréb-sziget királyai között kínos diplomáciai bonyodalom támad. Fellép egy harmadik király is: az Éhség, mely mindkettőjüknél erősebb uralkodónak bizonyul s elűzi hőseinket. A mentő hajó. Hazatérés.

Az első éjszaka nyugodtan telt el. Veréb-sziget koronás királyai a fáradtságtól teljesen kimerülve végigaludták az egész éjszakát. A vesszőből font kunyhó meglehetősen megvédte őket az éjszakai hűvösségtől s a szunyogoktól.

Már magasan járt a nap, amikor Miska megfeledkezve királyi mivoltáról, egy ilyen nagy urhoz épen nem illő hangos ásitással és nyujtózkodással felébredt.

— Hé, — lökte oldalba a még nyugodtan alvó másik királyt — felfelé! A hasadra süt már a nap!

Ferkó hirtelen felült s riadtan nézett körül. Csak amikor kissé magához tért s megértette a helyzetet, fakadt ki keservesen:

— Miért költöttél fel?! Éppen most akartam beleharapni a vajaskenyérbe.

— Micsoda vajaskenyérbe? — kérde Miska nagyot nyelve.

— Amit édesanyám a kezembe nyomott.

— Édesanyád?

— Az hát! Mert azt álmodtam, hogy otthon voltam.

Miska hirtelen feléje fordult.

— Otthon? — kérdezte érdeklődve.

— Otthon.